

Rehabilitering, redovisning av översyn och utveckling inom omsorgsnämndens ansvarsområde

Förslag till beslut

1. Redovisningen av uppdraget avseende översyn och utveckling av rehabiliterings-/habiliteringsinsatser inom omsorgsnämndens ansvarsområde godkänns.

Ärende

MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) har i samverkan med arbetsgrupp på Omsorgskontoret sammanställt en rapport gällande översyn och utveckling av rehabiliterings-/habiliteringsinsatser inom omsorgsnämndens ansvarsområde i Linköpings kommun.

Rapporten ger en bild av området och beskriver på vilket sätt rehabiliteringen är organiserad i Linköpings kommun. Forskning inom område, enkätsvar från verksamheterna samt omvärldsbevakning har samlats in och redovisas i rapporten.

De områden som lyfts i rapporten, där det under pågående arbete har vidtagits åtgärder samt finns potential att utveckla är:

- Specifik rehabilitering
- Vardagsrehabilitering
- Avtal
- Hjälpmedel/ medicintekniska produkter
- Kompetensutveckling och styrdokument
- Fysisk aktivitet och träning

Rapporten föreslås godkännas.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse Rehabilitering, redovisning av översyn och utveckling inom omsorgsnämndens ansvarsområde.docx

Bilaga: Rapport Utveckling rehabilitering ON

Bakgrund

Området rehabilitering regleras i Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), Patientlagen (2014:821) och Patientsäkerhetslagen (2010:659). Utifrån dessa lagstiftningar och gällande föreskrifter bedrivs rehabilitering i kommunen.

MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) har i samverkan med arbetsgrupp på Omsorgskontoret sammanställt en rapport gällande översyn och utveckling av rehabilitering inom omsorgsnämndens ansvarsområde i Linköpings kommun. Utgångspunkten är uppdraget från omsorgsnämnden från maj 2017:

- Att göra en översyn av rehabiliterings-/ habiliteringsinsatser inom omsorgsnämndens ansvarsområde.

Rapporten ger en bild av området och beskriver på vilket sätt rehabiliteringen är organiserad i Linköpings kommun. Forskning inom område, enkätsvar från verksamheterna samt omvärldsbevakning har samlats in och redovisas i rapporten.

Parallellt med denna rapport har ett arbete med att ta fram ett nytt avtal för rehabiliteringsinsatser och hjälpmedelsförskrivning pågått. Nämnden har tagit beslut om förfrågningsunderlaget och tilldelningsbeslut av nytt avtal väntas under tredje kvartalet 2018. I det nya förfrågningsunderlaget har vissa av de delar som framkommit i denna rapport beaktats och nya krav och utvärderingskriterier har tagits fram som kan möta vissa behov. Det finns dock flera områden i rapporten som bör beaktas i framtida arbete och kommande budgetarbeten.

Analys och förslag till fortsatt arbete utifrån rapporten

Nedan kommenteras de åtgärder som vidtagits under utredningstiden utifrån rapportens resultat samt förslag till fortsatt beaktande i kommande utvecklingsarbeten.

Specifik rehabilitering

Analys: Rapportens forskningssammanställning lyfter fram att det finns evidens för att specifik rehabilitering utförd av arbetsterapeut och fysioterapeut vid olika typer av funktionsnedsättning ger goda effekter. Utifrån resultatet av enkätundersökningen framgår att dessa yrkesgrupper oftast tillkallas efter påkallande från omsorgspersonal, vilket kan innebära att behov av rehabilitering inte identifieras eller tillgodoses i tillräcklig utsträckning, om omvårdnadspersonalen inte har kompetens inom rehabområdet. Vidare framgår att utförare av bostad med särskild service ser behov av mer insatser i form av specifik rehabilitering i syfte att arbeta med mer förebyggande insatser. Utifrån den uppföljning gällande delegeringar, som avdelningen för kvalitet och utvärdering har gjort, framgår att det är tveksamt om fysioterapeut som omfattas av uppföljningen har förutsättningar att följa Socialstyrelsens

föreskrift och kommunens hälso- och sjukvårdsriktlinjer gällande delegeringar och samtidigt fullgöra övriga ålagda arbetsuppgifter. Det konstateras även att beställningsvolymen av arbetsterapeut, fysioterapeut och logoped är fastslagen vilket i praktiken innebär en övre gräns för personaltätheten för dessa yrkeskategorier. MAR ser allvarligt på detta, då det kan medföra att behov av specifika rehabiliteringsinsatser inte tillgodoses. Vidare kan detta också innebära en risk för att patienter inte erhåller en jämlik och patientsäker rehabilitering/ habilitering oavsett boendeform och utförare samt att behov av specifika rehabiliteringsinsatser inte tillgodoses.

Vidtagna åtgärder: Omsorgsnämnden har under 2018 tillfört medel om en årsarbetare för rehabiliterande insatser utifrån ett ökat behov. I nytt förfrågningsunderlag för rehabilitering och hjälpmedelsutprovning finns möjlighet att utlösa optioner om nya platser i särskilt boende tillkommer.

Fortsatt beaktande: Utökning av antalet platser och särskilda boenden samt en målgrupp som når en allt högre ålder och med det tillkommande åldersrelaterade sjukdomar, ger en större målgrupp med behov av rehabilitering och hjälpmedelsutprovning.

Vardagsrehabilitering

Analys: Vardagsrehabilitering är en betydelsefull del i det dagliga omsorgsarbetet som utförs av omsorgspersonal utifrån instruktion av arbetsterapeut och fysioterapeut. Resultatet av rapporten visar att kunskapen om vardagsrehabilitering kan förbättras för att personerna ska få rehabilitering och träning i vardagen.

Vidtagna åtgärder: För att möta behovet av ökad kunskap inom området rehabilitering bland omsorgspersonal har förfrågningsunderlaget för rehabiliteringsinsatser och hjälpmedelsförskrivning förtydligats. Ett utvärderingskriterium handlar om utbildning till omsorgspersonal. Ett annat utvärderingskriterium är webb-baserad information och utbildningsmaterial i syfte att omsorgspersonal på ett enkelt sätt ska kunna ta del av utbildningsmaterial och kompetensutveckling.

Avtal

Analys: Ansvaret för att tillgodose behov av rehabilitering och habilitering utifrån kommunens hälso- och sjukvårdsansvar är fördelat på två olika sätt inom omsorgsnämndens ansvarsområde. Dels genom ett särskilt avtal med nuvarande utförare Hammarlyck Rehab AB gällande rehabiliterings-/ habiliteringsinsatser och hjälpmedelsförskrivning dels genom avtal där utförare av särskilt boende inom IFO/Socialpsykiatrin har skyldighet att tillhandahålla rehabilitering.

Rapporten synliggör att avtalet för rehabilitering och hjälpmedelsförskrivning är reglerat där antalet timmar/ år för arbetsterapeut-, fysioterapeut- och logopedinsatser anges.

Vidtagna åtgärder: Omsorgsnämnden har under 2018 tillfört medel om en årsarbetare för rehabiliterande insatser utifrån ett ökat behov.

Förfrågningsunderlaget för rehabilitering och hjälpmedelsförskrivning har omarbetats och förtydligats för att möta några av de behov som framkommit under arbetet med denna rapport. Bland annat finns ökade krav på kompetensutveckling gentemot omsorgspersonal rörande rehabilitering och habilitering, erbjuda hälso-och friskvårdsaktiviteter till brukare och via webb erbjuda information och utbildningsmaterial med inriktning rehabilitering.

Fortsatt beaktande: För att möta behov av tidiga insatser utförda av arbetsterapeut och fysioterapeut skulle det i kommande avtal kunna tillkomma krav på att samtliga personer som flyttar in på särskilt boende erbjuds bedömning av arbetsterapeut, fysioterapeut och sjuksköterska. Även ett utökat krav på tydligare team-arbete kring patienten kan bidra till en ökad hälso-och sjukvård samt rehabilitering för personen.

I kommande arbeten med förfrågningsunderlag och avtal för särskilt boende kan tydligare fokus läggas på hälsofrämjande insatser. Införande av IBIC, individens behov i centrum, kan även det ge ett tydligare fokus på hälsa.

Hjälpmedel/ medicintekniska produkter

Analys: Personer inom målgruppen LSS kan ha behov av många olika sorters hjälpmedel samt behov av specialanpassningar vilket är tidskrävande och ställer stora krav på utprovning och uppföljning.

Vidtagna åtgärder: Utökning av budget med en årsarbetare under 2018, som tidigare nämnts, ger större förutsättningar för hjälpmedelsutprovning och uppföljning.

Fortsatt beaktande: Den allt större och åldrande populationen i målgruppen kommer att ha behov av hjälpmedel utifrån åldersrelaterade sjukdomar. Även den tekniska utvecklingen av främst kognitiva hjälpmedel kan påverka framtida behov av hjälpmedelsförskrivning.

Kompetensutveckling och styrdokument

När det gäller fortsatt utveckling av styrdokument kommer det ske inom ramen för MAR's uppdrag. Likaså kan viss del av kompetensutveckling initieras från omsorgs- och äldreförvaltningen genom MAR i syfte att uppnå en mer likvärdig rehabilitering oavsett utförare.

Fysisk aktivitet och träning

Analys: Personer med funktionsnedsättning har en ökad risk för ohälsa och sjukdomar jämfört med den övriga befolkningen. Stor del av målgruppen är även mer fysiskt inaktiva jämfört med normalpopulationen. Fysisk aktivitet har visat sig leda till ökade hälsoeffekter för målgruppen.

Vidtagna åtgärder: I det befintliga avtalet med Hammarlyck Rehab utförs redan idag träningsgrupper ibland annat gym och bassäng. I det nya förfrågningsunderlaget för rehabilitering och hjälpmedelsförskrivning har detta lyfts ytterligare genom ett utvärderingskriterie där utföraren ska erbjuda gruppträning vid flertalet tillfällen per vecka samt erbjuda hälsoaktiviteter för målgruppen. Omsorgsnämnden har även ett samarbetsavtal med Friskis och Svettis samt Funktionssätt i Östergötland där personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att träna under instruktion av fysioterapeut och med anpassade träningsmaskiner.

I flera av de senaste upphandlingarna av särskilt boende inom LSS har ett utvärderingskriterie varit hälsofrämjande insatser där fokus varit på hälsoombud, fysisk aktivitet och gemensamma träffar för brukare och personal. Utvärderingskriteriet utgår från FoU-rapporten 79:2016 Hållbar Hälsa och syftet är att öka kompetensen kring hälsa, kost och fysisk aktivitet.

Fortsatt beaktande: I kommande arbeten med förfrågningsunderlag och avtal för särskilt boende kan tydligare fokus läggas på hälsofrämjande insatser. Införande av IBIC, individens behov i centrum, kan även det ge ett tydligare fokus på hälsa.

Jämställdhet

I utveckling av rehabilitering ska olikheter mellan kön beaktas för att säkerställa att det erbjuds en jämställd vård.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information enligt 19 § Medbestämmandelagen har lämnats i juni 2018.

Omsorgs- och äldreförvaltningen

Linda Ljungqvist